

Sygn. akt IV U 591/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 listopada 2015 r.

Sąd Rejonowy w Olsztynie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSR Grażyna Giżewska Rozmus
Protokolant:	sekr. sądowy Tomasz Miłosz

po rozpoznaniu w dniu 26 listopada 2015 r. w Olsztynie

sprawy K. S. (1)

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o zasiłek chorobowy

na skutek odwołania K. S. (1)

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 11 czerwca 2015 roku nr (...)/CH- (...),GO- (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż nie zobowiązuje odwołującego do zwrotu kwoty (...) ((...)) złotych z tytułu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego i jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy rolniczej w dniu (...).

SSR Grażyna Giżewska Rozmus

Sygn. akt IV U 591/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 11.06.2015r. znak: GO- (...) - Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia społecznego ustalił K. S. (1) – nadpłatę zasiłku chorobowego za okres od 16.10.2001r. do 30.11.2001r., 24.09.2004r. do 07.11.2004r. w kwocie(...)oraz nadpłatę jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy rolniczej w dniu (...) z powodu wstecznego wyłączenia z ubezpieczenia społecznego rolników w okresie, tj. od dnia 01.04.2001r. do 31.07.2002r., 01.10.2004r. do 31.12.2004r. w związku z podleganiem ubezpieczeniom społecznym i zdrowotnym z tytułu umowy agencyjnej lub umowy zlecenia. Jednocześnie wskazując, iż odwołujący był pouczony o okolicznościach powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń , a mimo zajścia tych okoliczności pobierał przesłane świadczenie – stosownie do art. 52 ust. 2 ustawy z dnia 20.12.1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników i art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych został zobowiązany do zwrotu kwoty(...)

K. S. (1) w odwołaniu od ww. decyzji organu rentowego wskazał, że działanie Prezesa KRUS żądającego zwrotu zasiłku i odszkodowania jest zbyt późne. Przyznał, że rzeczywiście pracował kiedyś dorywczo poza rolnictwem , to było to

dotatkowe zarobkowanie, aby utrzymać siebie i rodzinę. Nie traktował tego jako formy stałego zatrudnienia. Nie przechowywał też z tego powodu dokumentów dotyczących tego zatrudnienia. Nie jest w stanie odnieść się co do sformułowań zawartych w piśmie Prezesa KRUS przede wszystkim ze względu na upływ czasu i nieprzechowywanie przez odwołującego dokumentów przez tak długi czas.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowny wniósł o jego oddalenie podnosząc, że osoba, która nienależnie pobrała świadczenie obowiązana jest do jego zwrotu. Przywołano również orzeczenie Sądu Najwyższego wyjaśniające 3-letni okres, za który organ może żądać zwrotu nienależnie pobranych świadczeń oraz kwestię przedawnienia dochodzonych przez organ świadczeń nienależnie pobranych.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Decyzją z dnia (...). Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników wobec K. S. (1) w zakresie:

- ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego za okres od 01.04.2001r. do 31.07.2002r. i 01.10.2004r. do 31.12.2004r.
- ubezpieczenia emerytalno-rentowego za okres od 01.04.2001r. do 31.07.2002r. i 01.10.2004r. do 31.12.2004r.

(dowód: akta KRUS decyzja k. 32)

Od powyższej decyzji odwołanie wniósł K. S.. Wyrokiem z dnia 14.04.2015r. w sprawie (...)Sąd Okręgowy w (...) oddalił odwołanie od decyzji z dnia(...)

(dowód: akta (...) Sądu Okręgowego w (...) k.2,3, k. 14)

Decyzją z dnia 11.06.2015r. znak: GO- (...) - Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia społecznego ustalił K. S. (1) – nadpłatę zasiłku chorobowego za okres od 16.10.2001r. do 30.11.2001r., 24.09.2004r. do 07.11.2004r. w kwocie(...)oraz nadpłatę jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy rolniczej w dniu 15.10.2001r. w kwocie(...) z powodu wstecznego wyłączenia z ubezpieczenia społecznego rolników w okresie, tj. od dnia 01.04.2001r. do 31.07.2002r., 01.10.2004r. do 31.12.2004r. w związku z podleganiem ubezpieczeniom społecznym i zdrowotnym z tytułu umowy agencyjnej lub umowy zlecenia. Jednocześnie wskazując, iż odwołujący był pouczony o okolicznościach powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń, a mimo zajścia tych okoliczności pobierał przesłane świadczenie – stosownie do art. 52 ust. 2 ustawy z dnia 20.12.1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników i art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych został zobowiązany do zwrotu kwoty(...)

(dowód: akta KRUS- decyzja K. 28)

Odwołującemu za okres od 16.10.2001r. do 30.11.2001r. wypłacono tzw. zbiorówką z dnia 28.12.2001r. zasiłek chorobowy w kwocie (...), za okres od 24.09.2004r. do 07.11.2004r. wypłacono zbiorówką z dnia 14.12.2004r. zasiłek chorobowy w kwocie (...).Również zbiorówką z dnia 25.03.2002r. wypłacono odwołującemu jednorazowe odszkodowanie z tytułu wypadku przy pracy rolniczej z dnia 15.10.2001r. w kwocie (...)

(bezsporne; potwierdzone- akta KRUS (...) akta KRUS (...))

W doręczonych odwołującemu pismach i decyzjach Prezesa KRUS brak było pouczenia o okolicznościach pozwalających uznać pobrane świadczenia za kwoty nienależnie pobranych świadczeń oraz, iż za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania.

(dowód: akta KRUS(...) akta KRUS(...))

Sąd zważył, co następuje:

Roszczenie odwołującego należy uznać za zasadne.

Na wstępie rozważań, zasadnym jest podkreślenie, iż decyzją Prezesa Krus z dnia z(...) utrzymaną w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego w (...) w sprawie IV U (...) odwołujący został wyłączony z ubezpieczenia społecznego rolników w spornym okresie. Konsekwencją było ustalenia kwot nienależnie pobranych przez odwołującego świadczeń i zobowiązanie go do ich zwrotu.

Zgodnie z dyspozycją art. 84 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 52 ust.2 ustawy z dnia 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z uwzględnieniem ust. 11. Za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się:

- 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania;
- 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia.

Przepis ten, ustanawiając obowiązek zwrotu świadczenia przez osobę, która pobrała nienależne świadczenie, wskazuje istotną cechę nienależnie pobranego świadczenia w ujęciu u.s.u.s. (podobnie jak w ustawie emerytalnej), którą I. Jędrasik-Jankowska i K. Jankowska określają jako *differentia specifica*, tj. świadomość (złą wiarę) osoby pobierającej świadczenie co do nieprzysługiwania tego świadczenia w całości lub w części od początku albo w następstwie później zaszłych zdarzeń. Obowiązek zwrotu świadczenia obciąża więc tylko tego, kto przyjął świadczenie w złej wierze, mając świadomość jego nienależności. Dotyczy to zarówno osoby, która została pouczona o okolicznościach dotyczących braku prawa do pobierania świadczenia (art. 84 ust. 2 pkt 1 u.s.u.s.), jak i osoby, która uzyskała świadczenie na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd organu wypłacającego świadczenie (art. 84 ust. 2 pkt 2 u.s.u.s.). Świadomość nienależności świadczenia może mieć źródło w pouczeniu udzielonym przez organ rentowy co do okoliczności powodujących konieczność zwrotu świadczenia bądź też może wynikać z zawinionej działalności osoby, która spowodowała wypłatę świadczeń (...). Pouczenie osoby pobierającej świadczenie o okolicznościach powodujących ustanie prawa do świadczenia albo wstrzymania wypłaty świadczenia w całości lub części ma doniosły charakter z uwagi na fakt, iż przesądza o świadomości ubezpieczonego pobrania świadczenia bez podstawy prawnej. Powinno ono zawierać informację o okolicznościach, których wystąpienie spowoduje brak prawa do świadczenia lub wstrzymanie jego wypłaty w całości lub części oraz zobowiązanie powiadomienia organu rentowego o zajściu ww. okoliczności. Obowiązek udzielenia pouczenia obciąża organ rentowy, który w przypadku sporu zobowiązany jest do wykazania skutecznego doręczenia prawidłowego pouczenia adresatowi. W przypadku braku potwierdzenia doręczenia przesyłki zawierającej stosowne pouczenie organ rentowy skuteczność doręczenia może wykazywać innymi dowodami (tak też w wyroku SN z dnia 11 sierpnia 2010 r. II UK 79/10- „W konstrukcji obowiązku z art. 138 ust. 1 w związku z ust. 2 pkt 1 ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych pouczenie o braku prawa do pobierania świadczenia w całości lub w części występuje jako warunek konieczny (*sine qua non*) zwrotu nienależnie pobranego świadczenia.”).

W ocenie I. Jędrasik-Jankowskiej i K. Jankowskiej pouczenie jest elementem konstrukcyjnym pojęcia nienależnego świadczenia, a jego brak czyni świadczenie wypłacone bez podstawy prawnej niezwracalnym. Obowiązek udzielenia pouczenia organ rentowy realizuje na różne sposoby, wśród których najbardziej rozpowszechnioną formę stanowi zamieszczanie szczegółowych pouczeń na drukach wniosków o świadczenia, bądź decyzji organu rentowego, w szczególności przyznających prawo do świadczenia. Zapoznanie się z właściwym co do treści i formy pouczeniem jest

obowiązkiem świadczeniobiorcy. Osoba, która miała możliwość zapoznania się ze stosowną informacją (pouczeniem), a zaniechała przeczytania pouczenia, nie może zostać zwolniona z obowiązku zwrotu świadczenia . (...)

Pouczenie nie może być abstrakcyjne i niekonkretne. Musi się odnosić do pobieranego przez uprawnionego świadczenia (por. wyrok SN z dnia 10 grudnia 1985 r. II URN 207/85). Za należyte pouczenie można uznać tylko takie, które jest wyczerpujące i wyraźne . Pouczenie musi być zgodne z aktualnie obowiązującymi przepisami i zrozumiałe dla osoby, do której jest kierowane. O właściwym pouczeniu w zakresie braku prawa do pobierania świadczenia, w myśl art. 84 ust. 2 pkt 1 u.s.u.s., można mówić dopiero wówczas, gdy organ rentowy poprawił i doprecyzował treść pouczenia w sposób czyniący je jasnym, czytelnym i zrozumiałym dla ubezpieczonego. W praktyce nie jest możliwe, aby organ rentowy odnosił pouczenie indywidualnie do każdego pobierającego świadczenie, nie da się bowiem przewidzieć, które z okoliczności przewidzianych w licznych przepisach wystąpią u danego świadczeniobiorcy. Wobec tego dopuszczalne jest przytoczenie przepisów określających okoliczności, których wystąpienie spowoduje brak prawa do świadczenia. Udzielona informacja musi być jednak zrozumiała i powinna umożliwiać pobierającemu świadczenie odniesienie jej do własnej sytuacji. (komentarz do art. 84 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych Lucyna Ramlo)

Jak wynika z analizy dokumentów znajdujących się w aktach KRUS GO - (...) i (...) znajdują się tam zarówno wnioski odwołującego o przyznanie świadczeń w postaci zasiłków chorobowych i o odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy rolniczej, pismo kierowane przez organ do K. S. a także decyzje przyznające świadczenia określone obecnie w zaskarżonej decyzji. Nie mniej jednak , żaden z dołączonych do tych akt dokumentów, nie zawiera pouczenia wskazanego w art. 84 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych lub pouczenia o okolicznościach powodujących spełnienie przesłanek wskazanych w powołanym przepisie. Tym samym, powoduje to, iż organ nie może obecnie na podstawie przepisów o zwrocie nienależnie pobranych świadczeń żądać ich zwrotu. Brak jest bowiem w przedstawionych przez organ dowodach potwierdzenia dokonania pouczenia wobec K. S. o sytuacjach powodujących ustanie prawa do świadczeń lub powodujących wstrzymanie ich wypłaty . Tym samym żądane świadczenia nie stanowią świadczeń nienależnych w rozumieniu wskazanego przepisu.

Tym samym , w oparciu o wskazane przepisy oraz art. 477 (14) par. 2 k.p.c. orzeczono jak w sentencji wyroku.

SSR Grażyna Giżewska- Rozmus